

Journal of Early Childhood Health and Education

Spring 2024, Volume 5, Issue 1 (15), 30-42

Effectiveness of Story-Telling on Affective Perspective Taking and Social Problem Solving among Elementary School Girl Students

Elham Ghasemi^{1*}, Zeinab Agharebparast² & Asghar Jafari³

1. Master's degree in Counseling and Guidance, Islamic Azad University of Tehran Science and Research Branch, Tehran, Iran.
2. Master's degree in Clinical Family Psychology, Non-profit University of Science and Culture, Tehran, Iran
3. Associate Professor, Department of Psychology, University of Kashan, Kashan, Iran

ARTICLE INFORMATION

Article type

Original research

Pages: 30-42

Corresponding Author's Info

Email:

elhamgh.maniyar@gmail.com

Article history:

Received: 2024/02/09

Revised: 2024/03/15

Accepted: 2024/05/21

Published online: 2024/06/07

Keywords:

Empathy, Affective perspective taking, Social problem solving, Story-telling

ABSTRACT

Background and Aim: Having the necessary skills to deal with problems and challenges is one of the essential needs that should be taught to children early. This study aimed to investigate the effectiveness of storytelling on affective perspective-taking and social problem-solving among elementary school Girl students. This study was a quasi-experimental pretest-posttest with the control group. **Methods:** This research was a semi-experimental design with two experimental and control groups, and the statistical population was all female students of the sixth grade of elementary school in Tehran, 30 of whom were selected from girls' elementary schools in Tehran using available sampling methods from Region 5. They were randomly divided into two groups experimental (15 people) and control (15 people). The measurement tool of this research was the Affective Perspective Taking Questionnaire (APT) by Mohammadi and Amiri (2015) and the Revised Social Problem Solving Questionnaire (SPSI-R) by Dzorilla et al. (2002). The experimental group was trained in storytelling during 8 sessions of 50 minutes. **Results:** Univariate and multivariate covariance analysis tests were used to analyze the data. The results showed that storytelling has a significant effect on Affective perspective-taking and all subscales of Social problem-solving except the Impulsive/Reckless Style ($P < 0.05$). **Conclusion:** Story-telling is Effective in Improving Emotional Perspective-taking and Solving Social Problems of Female Students. Therefore, if teaching these skills at the elementary school level is done through story-telling, in addition to improving the students' relationship with each other, it will lead to a more appropriate handling of challenges and issues.

This work is published under CC BY-NC 4.0 licence. © 2022 The Authors.

How to Cite This Article: Ghasemi, E & et al (2024). Effectiveness of Story-Telling on Affective Perspective Taking and Social Problem Solving among Elementary School Girl Students. *JECHE*, 5(1, 15): 30-42.

اثربخشی قصه‌گویی بر دیدگاه‌گیری عاطفی و حل مسئله اجتماعی دانش‌آموزان دختر مقطع ابتدایی

الهام قاسمی^{۱*}، زینب اقارب پرست^۲ و اصغر جعفری^۳

۱. کارشناسی ارشد مشاوره و راهنمایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران
۲. کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی خانواده، دانشگاه غیرانتفاعی علم و فرهنگ تهران، تهران، ایران
۳. دانشیار گروه روانشناسی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران

چکیده

زمینه و هدف: داشتن مهارت‌های لازم در برخورد با مشکلات و چالش‌ها از نیازهای ضروری است که باید در سنین کم به کودکان آموزش داده شود. لذا این پژوهش به بررسی آموزش دیدگاه‌گیری عاطفی و حل مسئله اجتماعی به روش قصه‌گویی پرداخته است. **روش پژوهش:** این پژوهش از نوع طرح نیمه آزمایشی با دو گروه آزمایش و کنترل و جامعه آماری کلیه دانش‌آموزان دختر پایه ششم ابتدایی شهر تهران بودند، که تعداد ۳۰ نفر از مدارس دخترانه ابتدایی شهر تهران با روش نمونه‌گیری در دسترس از منطقه ۵ انتخاب شدند و به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش (۱۵ نفر) و کنترل (۱۵ نفر) قرار گرفتند. ابزار سنجش این پژوهش، پرسشنامه دیدگاه‌گیری عاطفی (APT) محمدی و امیری (۱۳۹۵) و پرسشنامه تجدید نظر شده حل مسئله اجتماعی (SPSI-R) دزوریلا و همکاران (۲۰۰۲) بود. گروه آزمایش طی ۸ جلسه ۵۰ دقیقه‌ای تحت آموزش قصه‌گویی قرار گرفتند. **یافته‌ها:** جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل کوواریانس یک و چندمتغیره استفاده شد. نتایج نشان داد، قصه‌گویی بر دیدگاه‌گیری عاطفی و تمامی خرده مقیاس‌های حل مسئله اجتماعی به جز سبک تکانشی / بی احتیاطی تأثیر معناداری دارد ($P > 0.05$). **نتیجه‌گیری:** قصه‌گویی بر ارتقای دیدگاه‌گیری عاطفی و حل مسئله اجتماعی دانش‌آموزان دختر مؤثر است. لذا اگر آموزش این مهارت‌ها در سطح مدارس ابتدایی به شیوه قصه‌گویی انجام شود، علاوه بر بهبود رابطه دانش‌آموزان با یکدیگر منجر به برخورد مناسب‌تر آنان با چالش‌ها و مسائل می‌گردد.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: علمی - پژوهشی

صفحات: ۳۰-۴۲

اطلاعات نویسنده مسئول

ایمیل:

elhamgh.maniyar@gmail.com

سابقه مقاله

تاریخ دریافت مقاله:

۱۴۰۲/۱۱/۲۰

تاریخ اصلاح مقاله:

۱۴۰۲/۱۲/۲۵

تاریخ پذیرش نهایی:

۱۴۰۳/۰۳/۰۱

تاریخ انتشار:

۱۴۰۳/۰۳/۱۸

واژگان کلیدی

همدلی، دیدگاه‌گیری عاطفی، حل مسئله

اجتماعی، قصه‌گویی

انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با CC BY-NC 4.0 صورت گرفته است.

تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است.

شیوه استناد به این مقاله

قاسمی، الهام و همکاران. (۱۴۰۳). اثربخشی قصه‌گویی بر دیدگاه‌گیری عاطفی و حل مسئله اجتماعی دانش‌آموزان دختر مقطع ابتدایی. فصلنامه سلامت و آموزش در اوان کودکی، ۵(۱): ۳۰-۴۲.

مقدمه

مقطع ابتدایی از حساس‌ترین دوران تحصیلی است که شناخت دانش‌آموزان و آموزش مهارت‌های لازم به آنان منجر به رفتارهای تطبیقی و مثبت دانش‌آموزان در مدرسه می‌شود. از جمله مهارت‌هایی که در سنین پایین، افراد را قادر می‌سازد تا با خواسته‌ها و چالش‌های زندگی روزمره به طور مؤثر مقابله کنند، مهارت‌های زندگی^۱ است. کسب این مهارت‌ها به ویژه در دانش‌آموزان موجب می‌شود تا در آینده اعتماد به نفس داشته و دانش، نگرش و ارزش‌ها را به رفتارهای واقعی خود در زندگی تبدیل کنند (یامادا^۲ و همکاران، ۲۰۲۲). از بین مهارت‌های زندگی، مهارت همدلی^۳ مهارتی است که نیاز به یادگیری آن در بین دانش‌آموزان به منظور درک دیگران و کاهش رفتارهای پرخاشگرانه در مدارس ضروری به نظر می‌رسد (که‌ریمن^۴ و همکاران، ۲۰۱۶). براساس نظر داویس^۵ و همکاران (۱۹۶۹) همدلی سازه‌ای چندبعدی است که یکی از ابعاد آن دیدگاه‌گیری (اینکه بتوانی دیدگاه دیگران را درک کنی) می‌باشد و به مؤلفه‌های شناختی، بصری و عاطفی تقسیم می‌شود (هیلی و گروسمن^۶، ۲۰۱۸). دیدگاه‌گیری عاطفی^۷، توانایی بازنمایی حالت هیجانی دیگران را منعکس می‌کند؛ به خصوص زمانی که حالت هیجانی دیگران با حالت هیجانی فرد متفاوت است. برای مثال، قابلیت دیدگاه‌گیری عاطفی در کودکان می‌تواند این باشد که کودکان بتوانند درک کنند، زمانی که آن‌ها در یک رقابت پیروز می‌شوند و احساس شادمانی می‌کنند؛ دوستانشان که در همان رقابت مغلوب شدند، احساس ناراحتی دارند. این توانایی برای تشخیص حالت‌های روانی و هیجانی دیگران، یکی از جنبه‌های مهم تعاملات اجتماعی مثبت است (هاروود و فارار^۸، ۲۰۰۶). براساس نتایج کانفو^۹ و همکاران (۲۰۱۱) کودکان دارای دیدگاه‌گیری عاطفی، روابط اجتماعی بهتری دارند، زیرا دیدگاه‌گیری عاطفی به کودک فرصت می‌دهد تا پاسخ‌های همدلانه‌ی دقیق‌تری با توجه به احساسات دیگران بدهد. با تکیه بر این توانایی می‌توان فهمید که زندگی برای دیگران چگونه است (هارمون جونز^{۱۰} و همکاران، ۲۰۰۴).

علاوه بر دیدگاه‌گیری عاطفی، حل مسئله اجتماعی^{۱۱} مهارت دیگری است که اهمیت دارد و تربیت کودکانی با مهارت بالا در زمینه حل مسائل اجتماعی جزء اهداف مهم معلمان و والدین می‌باشد. زیرا کودکانی که بتوانند حل مسئله کنند، سازگاری بالاتری در موقعیت‌های اجتماعی دارند (یانگ و مون^{۱۲}، ۲۰۱۳). حل مسئله اجتماعی به این معنی است که وقتی فردی در یک وضعیت دشوار اجتماعی (درون فردی یا بین فردی) قرار می‌گیرد، بتواند راه‌حل مناسبی پیدا کند (پورقربان گورابی و همکاران، ۲۰۲۱). حل مسئله اجتماعی در الگوی تجدید نظر شده دوزوریل و نزو^{۱۳} (۲۰۰۷) به دو بخش جهت‌گیری به مسئله^{۱۴} و سبک‌های حل مسئله^{۱۵} تقسیم می‌شود (اروزکان^{۱۶}، ۲۰۱۴). جهت‌گیری به مسئله، شامل دو بعد جهت‌گیری مثبت به مسئله (ارزیابی مسئله و اعتماد به توانایی حل آن) و جهت‌گیری منفی به مسئله (احساس ناراحتی، ناتوانی و تهدید هنگام مواجهه با مسئله) است (فجس^{۱۷} و همکاران، ۲۰۲۳). و سبک‌های حل مسئله شامل؛ سه سبک، منطقی^{۱۸} (کاربرست آگاهانه، منطقی و سازنده حل مسئله)، تکانشی^{۱۹}

- 1 . Life Skills
2. Yamada, Y., Tsuchiya, H., Yamaguchi, K., & Katagami, E
- 3 . Empathy
- 4 . Kahriman, I., Nural, N., Arslan, U., Topbas, M., Can, G., & Kasim, S
- 5 . Davis, F.
- 6 . Healey, L. H. & Grossman, M.
- 7 . Affective Perspective Taking
- 8 . Harwood, M. D., & Farrar, M. J.
- 9 . Knafo, M.
- 10 . Harmon-Jones, E., Vaughn-Scott, K., Mohr, S., Sigelman, J., & Harmon-Jones, C.
- 11 . Social Problem Solving
- 12 . Yang, N. Y., & Moon, S. Y.
- 13 . D'Zurilla, T. J., & Nezu, A. M.
- 14 . Problem orientation
- 15 . Problem solving styles
- 16 . Erözkan, A.
- 17 . Fejes, J., Jámboři, S., Kasik, L., Vígh & Gál, Z.
- 18 . Rationa Problem Solving
- 19 . Impulsivity Problem Solving

(الگوی ناکارآمد و توجه به راه حل‌های محدود) و اجتنابی^۱ (تعلل، عدم فعالیت، انفعال و وابستگی) است (فوسارو و اسمیت^۲، ۲۰۱۸). افرادی که جهت‌گیری مثبت به مسئله دارند و سبک حل مسئله آنان منطقی است، دارای مهارت حل مسئله اجتماعی هستند. داشتن این مهارت موجب عزت نفس، احساس تسلط و عواطف مثبت می‌شود. در حالی که نداشتن مهارت حل مسئله اجتماعی، منجر به افسردگی و اضطراب و چرخه منفی حل مسئله می‌شود که باعث ناسازگاری و اختلال روانی می‌گردد (پورقربان گورابی و همکاران، ۲۰۲۱؛ مریل^۳ و همکاران، ۲۰۱۷).

برای اینکه بتوان دیدگاه‌گیری عاطفی و حل مسئله اجتماعی را در افراد بالا برد، باید از سنین کودکی آن را آموزش داد. از جمله روش‌های آموزش در سنین ابتدایی استفاده از قصه است. قصه‌گویی راهی مطلوب برای ایجاد ارتباط با کودکان و انتقال ارزش‌های مثبت زندگی به آنان است (اصغری و همکاران، ۲۰۱۹). نظر به اهمیت قصه‌گویی در تحول دانش‌آموزان در ابعاد مختلف، پژوهش‌های متعددی در این زمینه انجام شده است. برای نمونه پژوهش کردفروزجائی (۲۰۲۱) بیانگر آن بود که قصه‌گویی علاوه بر بهبود مهارت همدلی توانسته بر مسئولیت‌پذیری و قضاوت اخلاقی مؤثر باشد. کریمی احمدآباد (۲۰۲۰) به این نتیجه رسید که آموزش همدلی به شیوه قصه‌گویی باعث افزایش نمرات عملکرد اجتماعی و کاهش نمرات عملکرد رفتاری و انضباطی دانش‌آموزان شده است. همچنین قصه‌گویی در پژوهش شاه حسینی نیا و همکاران (۲۰۱۶) در بهبود همدلی کودکان دارای اختلال نافرمانی مقابله‌ای مؤثر بوده است. در رابطه با اثربخشی قصه‌گویی بر حل مسئله اجتماعی پژوهش ماکار^۴ (۲۰۱۱) نشان داد؛ قصه-گویی روشی برای فعال‌سازی خود افشاگری و تشویق کودکان در جهت یافتن راه‌حل‌های منحصر به فرد است. همچنین مولائی مقبلی (۲۰۲۰) آموزش مهارت حل مسئله با رویکرد قصه‌گویی را بر مؤلفه‌های خودناتوان‌سازی تحصیلی (خلق منفی، عدم تلاش و عذرتراشی) دانش‌آموزان مؤثر دانست. جباری‌فرد و اقابگی بلداجی (۲۰۱۸) و دوست محمدی و همکاران (۲۰۱۶) به این نتیجه رسیدند که اجرای نمایش و قصه‌گویی بر کنترل خشم و حل مسئله تأثیر دارد. علاوه بر این کاکابرایی و مرادی (۲۰۱۸) در پژوهش خود نشان دادند، آموزش حل مسئله خانواده/مدرسه محور باعث کاهش مشکلات رفتاری کودکان و نوجوانان شده و زمینه راهکارهایی سازشی با مشکلات در موقعیت‌های سخت را فراهم می‌کند.

در باب اهمیت و ضرورت این پژوهش باید بیان کرد که عدم مهارت همدلی در دانش‌آموزان منجر می‌شود تا دانش‌آموزان با یکدیگر با بی‌تفاوتی، بی‌احساسی و قلدری برخورد کنند که این مسئله در آینده منجر به وجود یک جامعه فاقد مهارت اجتماعی چون دیدگاه‌گیری عاطفی که بخش هیجانی مهارت همدلی است، خواهد بود که افراد به احساسات دیگران توجه نداشته و در زمان مشکلات به یکدیگر کمک نخواهند کرد. این روند می‌تواند زندگی تحصیلی و اجتماعی آنان را با مشکل مواجه کرده و آسیب‌های اجتماعی جبران‌ناپذیری به دنبال داشته باشد (مویانو^۵ و همکاران، ۲۰۲۰). علاوه بر آن عدم برخورداری از مهارت حل مسئله اجتماعی منجر به افزایش ناکامی در مواجهه با مشکلات زندگی در دانش‌آموزان می‌شود. بنابراین آموزش حل مسئله اجتماعی به شیوه غیر مستقیم یک راهبرد پیشگیری و بهداشتی است که کفایت بهداشتی را افزایش می‌دهد و ارتقای بهداشت به عنوان یک راهبرد پیشگیرانه اولیه همواره مورد تأیید گسترده بوده است (کاکابرایی و صیدی، ۲۰۱۹). جنبه نوآوری این پژوهش دیدگاه‌گیری عاطفی است که بخش هیجانی مهارت همدلی را شامل می‌شود که تاکنون به روش قصه‌گویی بر اثرگذاری در دیدگاه‌گیری عاطفی و حل مسئله اجتماعی توجه نشده است. لذا این پژوهش درصدد پاسخ‌گویی به این سوال است که آیا قصه-گویی بر دیدگاه‌گیری عاطفی و حل مسئله اجتماعی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی مؤثر است یا خیر؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر یک طرح نیمه آزمایشی از نوع پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر پایه ششم ابتدایی مدارس تهران بودند. با توجه به استانداردهای پژوهش‌های تجربی مبنی بر لزوم وجود ۱۵

1. Avoidance Problem Solving
2. Fusaro, M., & Smith, M.
3. Merrill, K. L., Smith, S. W., Cumming, M. M., & Daunic, A. P.
4. Maker, C.
5. Moyano, N., & Sánchez-Fuentes, M. M.

نمونه در هر گروه آزمایش و کنترل (دلاور، ۲۰۱۳)، تعداد ۳۰ نفر از مدارس دخترانه ابتدایی شهر تهران با روش نمونه‌گیری در دسترس از منطقه ۵ انتخاب شدند. به این صورت که از بین مناطق آموزش و پرورش شهر تهران منطقه ۵ و با مراجعه به مدارس ابتدایی دخترانه این منطقه، دو مدرسه که آمادگی همکاری در این پژوهش را داشتند و ۱۵ نمونه واجد شرایط پژوهش را دارا بودند، انتخاب شد. سپس هر کدام از مدارس به صورت تصادفی در گروه‌های، آزمایش و کنترل قرار گرفتند. ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بودند از: تحصیل در پایه ششم ابتدایی، رضایت والدین، حضور مستمر در جلسات آموزشی و ملاک‌های خروج شامل؛ نارضایتی والدین، غیبت بیش از دو جلسه و عدم مشارکت در فعالیت‌ها بود. ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه‌ی دیدگاه‌گیری عاطفی (APT)^۱ و پرسشنامه تجدید شده حل مسئله اجتماعی (SPSI-R)^۲ بود. سپس گروه آزمایش در ۸ جلسه ۵۰ دقیقه‌ای به مدت ۴ هفته، هفته‌ای دو بار در جلسات گروهی قصه‌گویی شرکت کردند در حالی که بر روی گروه کنترل هیچ مداخله‌ای صورت نگرفت. داده‌ها به کمک نرم افزار Spss-26 و با استفاده از آزمون تحلیل کوواریانس یک و چند متغیره مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

ابزارهای پژوهش

۱. پرسشنامه دیدگاه‌گیری عاطفی. برای اندازه‌گیری توانایی دیدگاه‌گیری عاطفی دانش‌آموزان در گروه‌های مختلف، از آزمون دیدگاه‌گیری عاطفی، محمدی و امیری (۲۰۱۶) استفاده شد. این آزمون براساس ابزار موجود در زمینه دیدگاه‌گیری از جمله آزمون دیدگاه‌گیری عاطفی هاروود و فارر (۲۰۰۶)، نظریه‌های پیرامون دیدگاه‌گیری از جمله دهنام و همچنین مصاحبه با متخصصان ساخته شد. پرسشنامه شامل ۲۴ داستان یا سناریو می‌باشد که بر اساس چهار موقعیت فرضی برای تشخیص حالات غم و شادی در کودک و دوست او ساخته شد. موقعیت اول: عبارتست از اینکه کودک و دوست او هر دو شاد هستند (مثل: شما و... با یکدیگر یک نقاشی را رنگ‌آمیزی می‌کنید و معلم به شما می‌گوید چقدر خوب کارتان را انجام دادید. شما چه احساسی دارید؟... چه احساسی دارد؟). موقعیت دوم: عبارتست از اینکه کودک شاد ولی دوست او غمگین است (مثل: وقتی در زمین بازی هستید همه می‌خواهند با شما بازی کنند و هیچ کس نمی‌خواهد با... بازی کند؟ شما چه احساسی دارید؟... چه احساسی دارد؟). موقعیت سوم: عبارتست از اینکه کودک غمگین و دوست او شاد باشد (مثل: اگر جشن تولد یکی از همکلاسی‌های شما باشد و شما را دعوت نکند و... را دعوت کند. شما چه احساسی پیدا می‌کنید؟... چه احساسی دارد؟). موقعیت چهارم: عبارتست از اینکه هم کودک و هم دوست او غمگین باشند (مثل: شما و... می‌خواستید با هم بروید بیرون و بازی کنید که ناگهان باران شروع به بارش می‌کند و شما تمام روز در خانه می‌مانید. شما چه احساسی پیدا می‌کنید؟... چه احساسی دارد؟). نحوه اجرای آزمون بدین گونه می‌باشد که برای ارزیابی اولیه، شرکت کنندگان باید احساسات به تصویر کشیده شده مربوط به حالات چهره (شاد و غمگین) که به عنوان نمونه به آن‌ها ارائه می‌شود را شناسایی کنند. سپس آزمونگر دستورالعمل آزمون را در مورد پرسشنامه دیدگاه‌گیری عاطفی اعلام می‌کند و توضیح می‌دهد که دانش‌آموز بهترین دوست خود را مشخص و احساس خود و دوستش را در طول پرسشنامه دیدگاه‌گیری عاطفی بنابر موقعیت‌های متفاوت پیش‌بینی کند. نمره‌گذاری پرسشنامه دیدگاه‌گیری عاطفی به گونه‌ای است که کودک برای هر احساسی که به درستی پیش‌بینی می‌کند یک امتیاز می‌گیرد. در کل هر کودک می‌تواند ۴۸ امتیاز بگیرد، که ۲۴ امتیاز جهت پیش‌بینی صحیح احساسات خود در چهار موقعیت فرضی و ۲۴ امتیاز نیز جهت پیش‌بینی احساس دوست او می‌باشد. در مطالعه امیری و محمدی (۲۰۱۶) جهت بررسی روایی آزمون، از روش روایی صوری و محتوایی استفاده شد و روایی آزمون مورد تأیید متخصصان و اساتید مربوطه قرار گرفت. همچنین جهت برآورد پایایی آزمون، از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که آلفای آزمون ۰/۷۸ به دست آمد، که مطلوب می‌باشد.

۲. پرسشنامه تجدید شده حل مسئله اجتماعی. فرم کوتاه پرسشنامه تجدید نظر شده حل مسئله اجتماعی (SPSI-R) دزوریلا، نزو و میدو-الیوارس^۳ (۲۰۰۲)، یک ابزار خود گزارشی از نوع لیکرت و دارای ۲۵ سوال و پنج خرده مقیاس؛ جهت

1 . Affective Perspective Taking Questionnaire (APT)
 2 . Social Problem Solving Inventory-Revised (SPSI-R)
 3 . D'Zurilla, T. J., Nezu, A. M., & Maydeu-Olivares, A.

گیری مثبت به مسئله^۱ (PPO) سؤالات (۵، ۷ و ۱۴)، جهت گیری منفی به مسئله^۲ (NPO) سؤالات (۲، ۴، ۹ و ۱۳)، حل مسئله منطقی^۳ (RPS) سؤالات (۲، ۸، ۱۶، ۲۰، ۲۱، ۲۴ و ۲۵)، سبک تکانشی / بی احتیاط^۴ سؤالات (۶، ۱۱، ۱۵، ۱۹ و ۲۳)، سبک اجتنابی^۵ سؤالات (۱، ۱۰، ۱۲، ۱۷، ۱۸) است. سؤالات این پرسشنامه شامل "زمانی که با مسئله ای مواجه می شوم، احساس ترس می کنم و حل مسائل را تا جایی به تعویق می اندازم که دیر نشود" است. دو مقیاس جهت گیری مثبت به مسئله (PPO) و حل مسئله منطقی (RPS) به عنوان خرده مقیاس حل مسئله سازنده در نظر گرفته می شوند و به صورت مثبت نیز نمره گذاری می شوند. اما دیگر مقیاس ها که شامل سبک تکانشی / بی احتیاط، سبک اجتنابی و جهت گیری منفی به مسئله هستند، خرده مقیاس های حل مسئله ناکارآمد را تشکیل می دهند، که به صورت منفی (وارونه) نیز نمره گذاری می شوند. بنابراین بر اساس این ابزار توانایی حل مسئله اجتماعی «خوب» توسط نمرات بالا در PPO، RPS و نمرات پایین در NPO، ICS و AS مشخص می شود. در حالیکه توانایی حل مسئله اجتماعی ضعیف» توسط نمرات پایین در PPO و RPS و نمرات بالا در NPO، ICS و AS مشخص می شود. در این پرسشنامه، حد پایین نمره، ۲۵؛ حد متوسط نمرات، ۷۵ و حد بالای نمرات، ۱۲۵ می باشد. نمرات دامنه ۲۵ تا ۵۰ نشان-دهنده حل مسئله اجتماعی ضعیف، ۵۰ تا ۷۵ حل مسئله اجتماعی متوسط و نمرات بالاتر از ۷۵ نشان دهنده حل مسئله اجتماعی قوی می باشد. پایایی آزمون مجدد برای این پرسشنامه بین ۰/۶۸ تا ۰/۹۱ و ضریب آلفای آن بین ۰/۶۹ تا ۰/۹۵ گزارش شده است (دزوریل و همکاران، ۲۰۰۲). روایی سازه این پرسشنامه نیز با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی و همبستگی با دیگر مقیاس های حل مسئله و سازه های روانشناختی همپوش، تایید شده است. در ایران، مخبری، در تاج و دره کردی (۲۰۱۱)، ضریب آلفای ۰/۸۵ را برای پنج عامل سنجیده شده و ضریب پایایی باز آزمایشی ۰/۸۸ را برای پرسشنامه حل مسئله اجتماعی کوتاه شده بدست آوردند. همچنین در این تحقیق بررسی ساختار عاملی بیانگر وجود پنج عامل اشاره شده در بالا می باشد. همه تحلیل های روایی، SPSI را به عنوان یک مقیاس حل مسئله اجتماعی تایید کرده است (مخبری و همکاران، ۲۰۱۱). آلفای کرونباخ به دست آمده در این پژوهش برای نمره کلی حل مسئله اجتماعی ۰/۷۸۶ و خرده مقیاس های جهت گیری مثبت به مسئله، جهت گیری منفی به مسئله، حل مسئله منطقی، سبک تکانشی / بی احتیاط و سبک اجتنابی به ترتیب ۰/۷۱۲، ۰/۶۹۵، ۰/۷۶۳، ۰/۷۸۱ و ۰/۷۳۹ به دست آمد.

شیوه اجرا. برای آموزش دیدگاه گیری عاطفی و حل مسئله اجتماعی به روش قصه گویی، در اولین گام به انتخاب کتاب مناسب توجه شد. با توجه به این که نمونه پژوهش مربوط به دانش آموزان دختر در حال تحصیل در پایه ششم ابتدایی بود، لذا داستان هایی که مناسب سنین سال های پایانی مقطع ابتدایی بودند انتخاب و برای تأیید هماهنگی داستان ها با دیدگاه گیری عاطفی و حل مسئله اجتماعی از یک گروه متخصص اعم از مربیان قصه گویی کانون پرورش فکری کودکان و چند نفر از اساتید روانشناسی استفاده گردید. برای آموزش دیدگاه گیری عاطفی به عنوان بخش هیجانی مهارت همدلی ابتدا داستان هایی به منظور آموزش مهارت همدلی به دانش آموزان از جمله داستان های "احساسات کودک من، داستان زندگی مدیر عامل شرکت فیروز و در جستجوی آرامش" و سپس داستان های برای آموزش دیدگاه گیری عاطفی شامل؛ "به قلبت گوش بده، قصه طوطی و بازرگان، سطل مهربانی و چرا من این احساس را دارم" پرداخته شد. سپس به منظور آموزش حل مسئله اجتماعی از داستان های "کارآگاه در فروشگاه، آب مایه حیات، یه مدرسه خفن، چه کار کنم اگر از اشتباه کردن می ترسم؟ و بازی به نوبت" استفاده گردید. در مجموع ۱۲ داستان در ۸ جلسه ۵۰ دقیقه ای بر روی گروه آزمایش اجرا شد. علاوه بر این در جلسات از دانش آموزان خواسته شد تا به صورت فعال مشارکت داشته باشند و تکالیفی به منظور تقویت این مهارت ها در منزل انجام دهند.

جدول ۱: برنامه جلسات مداخله آموزشی دیدگاه گیری عاطفی و حل مسئله اجتماعی به روش قصه گویی

جلسه	ابزار	هدف	شرح
اول	داستان احساسات کودک من	آشنایی اعضای گروه با یکدیگر و ایجاد صمیمیت بین اعضا و آموزش احساسات و خودآگاهی از من	با کمک این قصه احساسات مختلف به کودکان آموزش داده شد.

1. Positive Problem Orientation
2. Negative Problem Orientation
3. Rational Problem Solving
4. Impulsive/Reckless Style
5. Avoidant Style

طریق بازگو کردن قصه‌ها			
دوم	داستان در جستجوی آرامش و زندگی مدیر عامل شرکت فیروز	آشنایی با زندگی دیگران و شناخت دیدگاه عاطفی و بهبود تعاملات او با اجتماع	آشنایی با زندگی دیگران وقتی زندگی ما هیچ شباهتی با زندگی آن‌ها نداشته و تفاوت عمده‌ای با او داشته باشد.
سوم	داستان به قلبت گوش بده	همدلی عاطفی، دیدگاه‌گیری عاطفی	این داستان به منظور درک و حساسیت کودکان نسبت به نیازها و احساسات دیگران گفته شد.
چهارم	داستان قصه ناتمام طوطی و بازرگان و سطل مهربانی	با هدف ایجاد تغییرات لازم در زمینه رشد حل مسئله و دیدگاه عاطفی	یک بخش از قصه توسط محقق بیان و سپس از آزمودنی خواسته می‌شود قصه را به میل خود به پایان برساند.
پنجم	قصه‌های کارآگاه در فروشگاه	آشنایی با مراحل حل مسئله: شناسایی مشکل، مشخص کردن راه‌حل‌های مختلف، انتخاب بهترین راه‌حل، اجرای راه‌حل برای از میان برداشتن مسئله	استفاده از تکنیک جابه‌جایی در قصه و حل مسئله به صورتی که امکان‌اتی در داستان مطرح شود که با راه‌حل‌های مختلف جابه‌جا شود و از کودک خواسته شود چیزی جایگزین آن کند.
ششم	قصه آب مایه حیات و به مدرسه خفن	آشنایی با حل مسئله اجتماعی و یادآوری این نکته که اولین راه‌حل، تنها راه‌حل مسئله نیست.	قصه برای کودک نقل می‌شود سپس محقق سوالات چه می‌شد را بر تخته می‌نویسد و دانش‌آموزان را دعوت به طرح سوالات چه می‌شد اگر مرتبط با قصه و پاسخ به آن خواهد کرد.
هفتم	داستان چه کار کنم اگر از اشتباه کردن می‌ترسم؟	به کارگیری قوه خلاقیت در حل مسائل	بیان قصه توسط محقق و پیدا کردن راه حل برای مسائل مطرح شده در داستان
هشتم	داستان "چرا من این احساس را دارم" و "بازی به نوبت" و ساخت داستان مشارکتی	آشنایی بیشتر با مهارت‌های حل مسئله و دیدگاه-گیری عاطفی با هدف نتیجه‌گیری باز به صورت قصه در مهارت همدلی و حل مسئله	پس از ارائه داستان‌ها، ارائه یک جمله به محقق از طرف آزمودنی‌ها و تداوم جمله مذکور توسط دانش‌آموزان به طوری که هر جمله موجب تداوم معنی‌دار جمله قبل و در نهایت باعث شکل‌گیری یک قصه جدید گردد.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی این پژوهش، شامل شاخص‌های آماری مانند میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش در گروه آزمایش و کنترل است. این نتایج در جدول ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲. آماره‌های توصیفی دو گروه در متغیر دیدگاه‌گیری عاطفی و حل مسئله اجتماعی

متغیر	گروه	پیش‌آزمون		پس‌آزمون	
		M	SD	M	SD
دیدگاه‌گیری عاطفی	آزمایش	۱۸/۴۰	۱/۹۵	۲۱/۰۷	۲/۶۵
	کنترل	۱۷/۸۰	۱/۹۳	۱۸/۲۰	۲/۱۱
جهت‌گیری مثبت به مسئله	آزمایش	۵/۰۷	۱/۲۸	۶/۴۷	۱/۳۰
	کنترل	۵/۴۰	۱/۴۵	۵/۱۳	۱/۲۴
جهت‌گیری منفی به مسئله	آزمایش	۹/۳۳	۱/۵۸	۷/۰۱	۱/۷۷
	کنترل	۸/۶۰	۱/۲۴	۸/۲۷	۰/۹۶
سبک حل مسئله منطقی	آزمایش	۹/۴۷	۱/۴۵	۱۱/۸۷	۱۱/۲۹
	کنترل	۹/۸۷	۱/۵۰	۱۰/۲۰	۱/۶۱
سبک حل مسئله تکانشی / بی احتیاطی	آزمایش	۷/۸۰	۱/۵۲	۷/۷۳	۱/۶۲
	کنترل	۸/۸۰	۱/۴۲	۸/۵۳	۱/۲۴
سبک حل مسئله اجتنابی	آزمایش	۱۰/۵۳	۱/۳۰	۸/۱۳	۲/۲۶
	کنترل	۱۰/۰۷	۱/۵۳	۱۰/۰۷	۱/۵۳

در ادامه به بررسی یافته‌های استنباطی این پژوهش پرداختیم. برای بررسی تأثیر قصه‌گویی بر حل مسئله اجتماعی و دیدگاه‌گیری عاطفی دانش‌آموزان دختر از آزمون تحلیل کوواریانس یک متغیره و چندمتغیره استفاده شده است. قبل از آن پیش‌فرض‌های آزمون تحلیل کوواریانس انجام شد. تمام پیش‌فرض‌های آزمون تحلیل کوواریانس تأیید شد از جمله فرض نرمال بودن (آزمون شاپیرو-ویلک)، برابری واریانس‌ها (آزمون لوین) و همگنی شیب رگرسیون، که در جدول ۳ پیش‌فرض همگنی شیب رگرسیون که از مهمترین پیش‌فرض‌های تحلیل کوواریانس هست آورده شده است.

جدول ۳: پیش فرض همگنی شیب رگرسیون

متغیر	میانگین مجذورات	F	Sig.
دیدگاه گیری عاطفی	۰/۰۹۳	۰/۰۳۸	۰/۸۴۸
جهت گیری مثبت به مسئله	۰/۳۷۲	۰/۴۱۳	۰/۵۲۶
جهت گیری منفی به حل مسئله	۳/۸۲۹	۲/۱۴۷	۰/۱۵۵
سبک حل مسئله منطقی	۴/۲۳۳	۱/۴۰۹	۰/۲۴۶
سبک حل مسئله تکانشی / بی احتیاطی	۰/۲۶۴	۰/۷۶۱	۰/۳۹۱
سبک حل مسئله اجتنابی	۰/۵۸۸	۰/۲۳۷	۰/۶۳۱

برای بررسی تأثیر قصه گوئی بر دیدگاه گیری عاطفی دانش آموزان از آزمون تحلیل کوواریانس یک متغیره استفاده شد. نتایج در جدول ۴ نشان داده شده است. با توجه به نتایج جدول ۴، اثر پیش آزمون از لحاظ آماری معنادار بود ($p < ۰/۰۵$ و $F = ۴۰/۳۱۰$). بعد از تعدیل نمره های پیش آزمون، تفاوت معناداری بین دو گروه آزمایش و کنترل در میانگین نمرات دیدگاه گیری عاطفی به دست آمد ($p < ۰/۰۵$ و $F = ۱۶/۰۵۵$ و $F = ۰/۳۷۳$ = مجذور اتا). بنابراین بین دو گروه آزمایش و کنترل تفاوت معناداری وجود دارد، در نتیجه اثربخشی قصه گوئی بر دیدگاه گیری عاطفی دانش آموزان، تأیید می گردد و ۳۷/۳ درصد از تغییرات نمرات دیدگاه گیری عاطفی دانش آموزان به دلیل تأثیر قصه گوئی است.

جدول ۴: بررسی تأثیر قصه گوئی بر دیدگاه گیری عاطفی

منبع	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	سطح معناداری	اندازه اثر
پیش آزمون	۱	۹۶/۶۱۷	۴۰/۳۱۰	۰/۰۰۱	
گروه	۱	۳۸/۴۸۲	۱۶/۰۵۵	۰/۰۰۱**	۰/۳۷۳
خطا	۲۷	۲/۳۹۷	-	-	

$P < ۰/۰۱$ ** $P < ۰/۰۵$ *

در ادامه برای بررسی تأثیر آموزش قصه گوئی بر حل مسئله اجتماعی دانش آموزان از آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیره استفاده شد. جدول ۵ و ۶ نتایج این آزمون را نشان می دهند. همانطوری که در جدول ۴ ملاحظه می شود، سطوح معنی داری تمامی آزمون ها بیان گر آن هستند که بین زیرمقیاس های حل مسئله اجتماعی در پیش آزمون و پس آزمون در دو گروه کنترل و آزمایش تفاوت معنی دار مشاهده می شود ($p < ۰/۰۵$ و $F = ۲/۲۶۱$). لذا قصه گوئی توانسته است بر زیرمقیاس های حل مسئله اجتماعی دانش آموزان مؤثر باشد.

جدول ۵: آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیره جهت بررسی تأثیر قصه گوئی بر مهارت حل مسئله اجتماعی

متغیر	آزمون	Value	F	Sig.
گروه	اثر بیلابی	۰/۴۳۰	۲/۲۶۱	۰/۰۲۵*
	لامبدای ویلکز	۰/۵۷۰	۲/۲۶۱	۰/۰۲۵*
	اثر هتلینگ	۰/۷۵۴	۲/۲۶۱	۰/۰۲۵*
	بزرگترین ریشه روی	۰/۷۵۴	۲/۲۶۱	۰/۰۲۵*

$P < ۰/۰۱$ ** $P < ۰/۰۵$ *

جدول ۶: تأثیر قصه‌گویی بر مؤلفه‌های حل مسئله اجتماعی

متغیر	منبع	df	میانگین مجذورات	آماره F	سطح معناداری	اندازه اثر
جهت‌گیری مثبت به مسئله	همپراش	۱	۲۱/۶۶۱	۲۴/۵۶۸	۰/۰۰۰	-
	گروه	۱	۱۷/۶۷۷	۲۰/۰۵۰	۰/۰۰۰**	۰/۴۲۶
	خطا	۲۷	۰/۸۸۲	-	-	-
جهت‌گیری منفی به مسئله	همپراش	۱	۶/۷۴۸	۳/۶۳۰	۰/۰۶۷	-
	گروه	۱	۱۶/۱۶۳	۸/۶۹۶	۰/۰۰۷**	۰/۲۴۴
	خطا	۲۷	۱/۸۵۹	-	-	-
سبک حل مسئله منطقی	همپراش	۱	۲۷/۷۹۵	۹/۱۱۴	۰/۰۳۵	-
	گروه	۱	۲۷/۵۶۲	۹/۰۳۸	۰/۰۰۶**	۰/۲۵۱
	خطا	۲۷	۳/۰۵۰	-	-	-
سبک حل مسئله تکانشی / بی احتیاطی	همپراش	۱	۴۹/۳۹۲	۱۴۳/۹۰	۰/۰۰۰	-
	گروه	۱	۰/۰۶۹	۰/۲۰۰	۰/۶۵۹	-
	خطا	۲۷	۰/۳۴۴	-	-	-
سبک حل مسئله اجتنابی	همپراش	۱	۲۸/۳۲۹	۱۱/۷۴۳	۰/۰۰۲	-
	گروه	۱	۳۱/۰۳۴	۱۲/۸۶۴	۰/۰۰۱**	۰/۳۲۳
	خطا	۲۷	۲/۴۱۲	-	-	-

$P < ۰/۰۵^*$ $P < ۰/۰۱^{**}$

همچنین نتایج جدول ۶ نشان از تأثیر قصه‌گویی بر بهبود حل مسئله اجتماعی دارد. میزان اندازه اثر (مجذور اتا) بیانگر آن است که تغییرات نمرات گروه‌ها در جهت‌گیری مثبت به مسئله، جهت‌گیری منفی به مسئله، حل مسئله منطقی، سبک اجتنابی به ترتیب به اندازه ۴۲/۶، ۲۴/۴، ۲۵/۱، ۳۲/۳ درصد ناشی از اجرای متغیر مستقل (قصه‌گویی) بوده است. از بین زیرمقیاس‌های حل مسئله اجتماعی، تأثیر قصه‌گویی بر سبک تکانشی / بی احتیاطی معنادار نبوده است ($P > ۰/۰۵$ و $F = ۰/۲۰۰$).

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهشی نشان داد که قصه‌گویی بر دیدگاه‌گیری عاطفی دانش‌آموزان ابتدایی مؤثر بوده است. تاکنون پژوهشی در رابطه با تأثیر قصه‌گویی بر دیدگاه‌گیری عاطفی یافت نشده است. اما چندی پژوهش‌های مرتبط با این یافته مانند پژوهش‌های کردفیروزجائی (۲۰۲۱)، باقریان و همکاران (۲۰۲۱)، کریمی احمد آباد (۲۰۲۰) و شاه حسینی نیا و همکاران (۲۰۱۶) نشان داد که با نتایج پژوهش حاضر همسو است.

در تبیین این یافته باید بیان کرد که همدلی سازه‌ای چندبعدی است که شامل دیدگاه‌گیری، خیال، توجه همدلانه و پریشانی شخصی است. دیدگاه‌گیری به عنوان توانایی تشخیص دیدگاه شخص دیگر شامل؛ مؤلفه‌های شناختی، بصری و عاطفی است. دیدگاه‌گیری عاطفی به معنی بازشناسی حالت هیجانی دیگران است و در این پژوهش قصه‌گو، قصه‌هایی با هدف آموزش احساساتی چون شادی، عصبانیت، غم و ترس ارائه داد. زمانی که در قالب قصه احساسات آموزش داده می‌شود، کودک بعد از یادگیری احساسات و حالات هیجانی خویش می‌آموزد که دیگران نیز این احساسات و حالات هیجانی را دارند و این باعث می‌شود تا دیگران را درک کرده آنان را بپذیرد و احترام بگذارد. بنابراین زمانی که قصه‌گو داستان‌هایی با این مضمون برای کودکان بیان می‌کند موجب می‌شود تا زمانی که کودک در تعاملات اجتماعی خود با صحنه‌هایی از حالات هیجانی دیگران مواجه می‌شود با بازشناسی این حالات هیجانی پاسخ‌های همدلانه‌ی مناسب‌تری بدهد. بنابراین آموزش از طریق قصه‌گویی به خاطر تسهیل کنندگی و کمک‌کننده بودنش، و همچنین توانایی برای گسترش میزان ارتباط بین کودکان نقش بسزایی در آموزش مهارت‌های

مختلف کودکان ایفا می‌کند. در حقیقت، قصه‌گویی زمینه‌ای برای سهیم شدن در حالات هیجانی دیگران و آگاهی از احساسات فرد دیگر را مهیا و در بهبود مهارت‌های اجتماعی مانند همدلی می‌تواند نقش مثبتی ایفا کند. مهارت همدلی و به صورت اختصاصی‌تر، دیدگاه‌گیری عاطفی مهارتی است که باید از دوران کودکی آموزش داده شود، زیرا در این دوران شخصیت شکل گرفته و زمانی که فرد این مهارت را در دوران کودکی نیاموزد در دوران بزرگسالی رفتارهای همدلانه از خود بروز نخواهد داد (کریمی احمد آباد، ۲۰۲۰). بر این اساس نتایج پژوهش اسد و مقتدر (۲۰۲۲) بیان‌گر آن است که قصه‌گویی به عنوان ابزاری جهت انتقال پیام‌های اخلاقی و رفتاری در جوامع گوناگون محسوب می‌شود. رفتارهای همدلانه در روابط اجتماعی، شغلی و خانوادگی و دیگر زمینه‌های مهم زندگی فرد در حال و آینده نقش دارند، تدارک و معرفی برنامه‌های آموزشی مؤثر از جمله قصه‌گویی را در این حوزه محرز می‌نماید و در این میان به نظر می‌رسد درگیری و شریک کردن خود کودک در روند تغییر و بهبود با کمک قصه‌گویی که زبان رایج و مأنوس کودکان است، اقدامی موجه و مؤثر باشد.

در ادامه در بررسی اثربخشی قصه‌گویی بر حل مسئله اجتماعی دانش‌آموزان ابتدائی یافته‌های پژوهشی نشان داد که در تحلیل کوارپانس چند متغیره، قصه‌گویی به جز در خرده مقیاس سبک تکانشی/بی احتیاطی، بر خرده مقیاس‌های جهت‌گیری مثبت به مسئله، جهت‌گیری منفی به مسئله، حل مسئله منطقی، سبک اجتنابی مؤثر بوده است. این نتایج با پژوهش مولائی مقبلی (۲۰۲۰)، جباری فرد و اقبگی بلداجی (۲۰۱۸)، کاکابرایی و مرادی (۲۰۱۸)، دوست محمدی و همکاران (۲۰۱۶) و ماکار (۲۰۱۱) همسو است.

در تبیین این یافته‌ها باید بیان کرد، قصه‌گویی به عنوان یکی از کارکردهای روانشناختی پایه موجب می‌شود تا افراد تجربه‌هایشان را به شکلی از قصه‌ها سازمان دهند تا به این ترتیب به رویدادها معنی داده و در خصوص موقعیت‌هایی که پیش خواهد آمد، پیش بینی کرده و فعالیت‌هایشان را هدایت کنند. شنیدن قصه امکان تصویرسازی را برای کودک فراهم می‌کند. کودک براساس دیدگاه بندورا^۱ می‌تواند از طریق تجربه جانشینی با قهرمان قصه همانندسازی کند، پیامدهای رفتار را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد و از آن الگوبرداری کند (شاه‌حسینی نیا و همکاران، ۲۰۱۶). با توجه به اینکه کودکان زمانی که وارد مدرسه می‌شوند، با افراد جدید آشنا می‌شوند و با چالش‌ها و مسائل مختلفی مواجه می‌گردند. نیازمند آن است که با استفاده از ابزارهایی چون قصه و داستان، مهارت مواجه با چالش‌ها به آنان آموزش داده شود. آموزش حل مسئله اجتماعی به کمک قصه موجب می‌شود تا سوالاتی در ذهن کودکان ایجاد شود و به دنبال پاسخ‌گویی به این سوالات و حل آنان برآیند. اینگونه کودکان یاد می‌گیرند به جای جهت‌گیری منفی و انتخاب سبک حل مسئله اجتنابی، به دنبال پیدا کردن راه حل باشند. مشارکت دادن کودکان در قصه‌های چالش‌برانگیز منجر می‌شود تا کودک راه حل‌های مختلفی را ارائه دهد، که این مسئله به افزایش سازش‌یافتگی و کنار آمدن با مسائل در زندگی و تعاملات اجتماعی او کمک شایانی می‌کند. کودک با گوش دادن به داستان، همانندسازی یا پالایش روانی و بصیرت را تجربه می‌کند. گفت و گو درباره یک کتاب خاص همراه با فعالیت‌های جنبی مستمر می‌تواند کودکان را در کسب بصیرت نسبت به اندیشه‌ها و احساسات، ارزش‌ها و رفتارهای خود، یاری دهد. کودکان در نتیجه آگاهی و بصیرتی که از طریق همانندسازی با شخصیت‌های کتاب کسب می‌کنند، غالباً به تصمیماتی می‌رسند که به آن‌ها در حل تعارض‌ها و تغییر نگرش‌ها و رفتارهایشان کمک می‌کند (اسد و مقتدر، ۲۰۲۲).

در مجموع، نتایج پژوهش حاضر بر اثربخشی قصه‌گویی بر دیدگاه‌گیری عاطفی و حل مسئله اجتماعی کودکان ابتدائی تأکید می‌کند. از جمله محدودیت‌های این پژوهش نداشتن دوره پیگیری بود. یافته‌های این پژوهش اطلاعات مهمی هم برای مدرسان و معلمان و هم برای دانش‌آموزان در بر دارد. توجه به جنبه‌های کاربردی پژوهش نیز از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. در این

راستا معلمان می‌توانند به کمک روش قصه‌گویی، کودکان را بیشتر درگیر موضوعات و متون درسی کنند و اینگونه به صورت غیر مستقیم باعث شوند کودکان بهتر دروس را بیاموزند. با توجه به اینکه پژوهش حاضر در پایه ششم ابتدایی دخترانه و به صورت در دسترس صورت گرفته است، انجام پژوهش‌های مشابه با این پژوهش در دوره‌های تحصیلی دیگر و بر روی پسران و در نمونه‌های بزرگتر به روش نمونه‌گیری تصادفی، استفاده از ابزارهایی چون مصاحبه و مشاهده پیشنهاد می‌شود. قصه‌گویی روش‌ها و فنون مختلفی دارد، پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی از دیگر روش‌های قصه‌گویی همچون استفاده از عروسک‌ها و کارت‌های قصه‌گویی با هدف بهبود جنبه‌های مثبت رفتاری در کودکان استفاده شود و به سایر پژوهشگران پیشنهاد می‌شود، اثربخشی قصه‌گویی را در زمینه سوگ و طلاق در کودکان مورد بررسی قرار دهند.

ملاحظات اخلاقی

در مطالعه حاضر ملاحظات اخلاقی همچون شرکت رضایتمندانه نمونه مورد مطالعه در این پژوهش مورد توجه قرار گرفت.

حامی مالی

این مقاله از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده مسئول استخراج شده است.

مشارکت نویسندگان

تمامی نویسندگان در این در پیش‌برد این پژوهش نقش داشتند.

تضاد منافع

بنا به اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

تشکر و قدردانی

لازم است از کلیه شرکت‌کنندگان این پژوهش تشکر و قدردانی کنم.

References

- Ahmadi, S. (2010). Investigating altruism in everyday social relations and factors affecting it, *Iranian Journal of Sociology*. 2, 87-108. (In Persian).
- Asad, M. & Moghtader, L. (2022). The Effectiveness of Purposeful Storytelling on Life Values (Responsibility and Respect) and Moral Judgment of Primary School Children, Thinking and Children, *Institute for Humanities and Cultural Studies*. 13 (1), 37-60. (In Persian).
- Asghari, F., Akhavan, M., & Ghasemi Jobaneh, R. (2019). Effect of Storytelling Method on Social Skills in Children with Down Syndrome, *Quarterly Journal of Child Mental Health*. 5 (3), 1-10. (In Persian).
- Bagherian, H., Zare, A., & Golmohammadian, M. (2021). The Effectiveness of Group Storytelling on Empathy and Kindness in Preschool Girls: Report of a semi-experimental research, *Journal Of Studies in Library and Information Science*. 14 (4), 1-16. (In Persian).
- Bagherian, H., Zare, A., & Golmohammadian, M. (2021). The Impact of Creative Storytelling with a Positive Approach on the Emotional Skills based on Empathy for Elementary School Boys, *Library and Information Science Research*. 11(2), 249-234. (In Persian).
- Baron, R., Byrne, D. and Branscomb, N. (2006). *social Psychology*. Translated by Yusuf Karimi (1388). Tehran: Doran Publishing House.
- Bas-Sarmiento, P., Fernández-Gutiérrez, M., Baena-Baños, M., & Romero -Sánchez, J.M. (2017).

- Efficacy of empathy training in nursing students: A quasi-experimental study. *Nurse Education Today*, 59, 59-65.
- Delavar, A. (2013). *Educational and Psychological Research*, Virayesh Publication Institute. (In Persian).
- D’Zurilla, T. J., & Nezu, A. M. (2007). *Problem-solving therapy: A positive approach to clinical intervention* (3rd ed.). New York: Springer.
- D’Zurilla, T. J., Nezu, A. M., & Maydeu-Olivares, A. (2002). *Manual for the social problem-solving inventory-revised*. North Tonawanda, NY: Multi-Health Systems.
- Doost mohammadi, H., Marvizadeh, M., Dadfar, R., & Ayin, T. (2017). The Effectiveness of Creative Storytelling on Creativity and Problem Solving Ability of Preschool Children, *Teaching and Learning Research*. 12(49), 99-144. (In Persian).
- Erözkan, A. (2014). Analysis of social problem solving and social self-efficacy in prospective teachers. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(2), 447-455.
- Fejes, J., Jámbori, S., Kasik., L., Vígh & Gál, Z. (2021). Exploring social problem-solving profiles among Hungarian high school and university students, *Heliyon*, 1-14.
- Fusaro, M., & Smith, M. (2018). Preschool Inquisitiveness and Science – Relevant Problem Solving. *Early Childhood Research Quarterly*, 42, 119-127.
- Harmon-Jones, E., Vaughn-Scott, K., Mohr, S., Sigelman, J., & Harmon-Jones, C. (2004). The effect of manipulated sympathy and anger on left and right frontal cortical activity. *Emotion*, 4(1), 95.
- Harwood, M. D., & Farrar, M. J. (2006). Conflicting emotions: The connection between affective perspective taking and theory of mind. *British Journal of Developmental Psychology*, 24(2), 401-418.
- Healey, L. H. & Grossman, M. (2018). Cognitive and Affective Perspective-Taking: Evidence for Shared and Dissociable Anatomical Substrates, *Front Neurol*. 9: 491.
- Jabary Fard, F. & Baldagi, A. (2018). The Effect of drama and storytelling on anger control and problem solving in sixth grade students of Beldaji city (in Chaharmahal and Bakhtiari), *Studies of psychology and educational sciences (Nagareh Higher Education Institute)*. 37, 98-85. (In Persian).
- Kahrman, I, Nural N, Arslan U, Topbas M, Can G, Kasim S. (2016). The Effect of Empathy Training on the Empathic Skills of Nurses, *Iran Red Crescent Med*. 18(6), 1-10.
- Kakabraee, K., & Moradi, A. R. (2018). The effect of teaching problem-based program on students' behavioral problems, *Quarterly of Psychology of Exceptional Individuals*. 7(25), 175-202. (In Persian).
- Kakabraee, K., & Seidy, M. (2019). The Effectiveness of Interpersonal Problem Solving Skills Training on Social Problems of Preschool Students, *Journal Of Applied Psychological Research*. 9(4), 159-175. (In Persian).
- Karimi Ahmedabad, Z. (2020). *The effectiveness of empathy training through storytelling on the social, behavioral and disciplinary performance of second year elementary school students in Ardakan city*, master's thesis in elementary education, Islamic Azad University, Ardakan branch. (In Persian).
- Kord Firoozjaei, M. (2021). *The effectiveness of moral intelligence training through storytelling on responsibility, moral judgment and empathy of elementary school students in Babol city*, A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for the Degree of M.A in Psychology Educational Psychology Trend, Adib Institution of Higher Education Ministry of science Research and Technology. (In Persian).
- Maker, C. (2011). Creative storytelling: evaluating problem solving in children’s invented stories. *Gifted Education International*, 27, 327-348.
- Merrill, K. L., Smith, S. W., Cumming, M. M., & Daunic, A. P. (2017). A review of social problem-solving interventions: Past findings, current status, and future directions. *Review of Educational Research*, 87(1), 71-102.
- Mohammad, Z., & Amiri, SH. (2016). Comparing the Affective Perspective Taking and the Empathy Level of Bully Students and the Victims of Bullying, *Quarterly Journal of Child Mental Health*. 3(1), 19-27. (In Persian).

- Mokhberi, A., Dortaj, F., & Dorekordi, A. (2011). Questionnaire, psychometrics, and standardization of indicators of social problem solving ability, *Quarterly of Educational Measurement*. 1(4), 1-21. (In Persian).
- Molaei Moghbeli, A., Kazemi, Y., & DavarPanah, A. S. (2022). The effectiveness of problem-solving skills training with storytelling approach on students' academic self-handicapping, *Journal Of Educational Psychology Studies*. 19 (48), 152-168. (In Persian).
- Moyano, N., & Sánchez-Fuentes, M. M. (2020). *Homophobic bullying at schools: A systematic review of research, prevalence, school-related predictors and consequences*. Aggression and Violent Behavior, In Press.
- PorGhorbangorabi, F., Babakhani, N., & Lotfikashani, F. (2021). The Effect of social problem solving skills training on academic performance and internalized and externalized emotional behavioral problems of elementary school students, *Journal of Educational Psychology*. 17(59), 213-251. (In Persian).
- Shahossini, A., kalantarhormozi, A., frahbakhsh & K. empathy. (2016). The effect of teaching empathy through storytelling on reducing the symptoms of oppositional defiant disorder in children, *Journal of Consulting research*. 14 (56), 70-88. (In Persian).
- Yamada, Y., Tsuchiya, H., Yamaguchi, K., & Katagami, E. (2023). Moderating role of life skills for stress responses and COVID-19-related perceived stressors among high school student-athletes. *Asian Journal of Sport and Exercise Psychology*. 3(3), 147-153.
- Yang, N. Y., & Moon, S. Y. (2013). The impact of health status, health promoting behaviors, and social problem ability on college adjustment among nursing students. *The Journal of Korean Academic Society of Nursing Education*, 19(1), 33-42.